

žavnemu poslanstvu. Težavno in z velikimi žrtvami sklenjeno je pač delovanje državnega poslanca, ki mora doma zapustiti opravila svoja in na Dunaji bivati več del leta; ako pa poslanec, ki se je udal želji narodne večine zborove in je šel v dunajski državni zbor krvavo pot potit, v zahvalo temu hudobnih napadov brez konca in kraja ima strpeti, čuda ni, da vrže to butaro od sebe.

Zahvalnici županije senožeške in vremske.

Zahvalnica deželnemu odboru kranjskemu poslana se glasi tako-le:

„Veslavni deželni odbor! Visocega spoštovanja polna občinska zastopništva iz senožeške in vremske doline se ene svojih najiminenitnejših dolžnosti rešijo, ker jim je častna naloga, da veslavnemu deželnemu odboru, koji se je s porazumljenjem veslavnega deželnega zbora našega z vso očetovsko skrbjo vselej in povsod krepko za to potezal, da so se v Senožečah zopet starodavne c. kr. oblastnije ustanovile, v imenu vseh svojih poštenih občanov srčna čutila nepozabljive hvaležnosti izrazijo, ter se počasté z uljudnostjo imenovati od veslavnega deželnega odbora popolne ponižnosti in iskrene udanosti polna občinska zastopništva“.

Senožeče dne 12. septembra 1869.

(Sledijo podpisi 5 županov in 68 svetovalcev in odbornikov senožeškega okraja.)

Zahvalnica dr. Lovro Tomanu poslana se glasi tako-le:

„Preblagorodni in visokočastiti gospod! Vedši, da Vašej preblagorodnosti blagor slovenskega ljudstva vže iz nježne mladosti Vaše vselej i povsodi na srcu leži, nismo napak zadeli, ko smo se do Vaše preblagorodnosti obrnili, da ste Vaš visokočislani glas za nas zapuščene v deželnem in državnem zboru, tudi na viših merodajnih krogih večkrat povzdignili, kajti trudljivost Vaše preblagorodnosti je imela popolni vspeh, ko je naša pravična tirjatva uslišana, da se nam naše starodavne c. kr. oblastnije zopet v Senožeče povrnejo. Za posebno čast in najiminenitnejši dolžnost si toraj prištevamo to, da je nam častna naloga, Vašej preblagorodnosti nedolžno darilo hvaležnih čutil iz tisoč in tisoč src našega pravodušnega občanstva naznanjati, ter se Vašej preblagorodnosti popolno in vselej udana občinska zastopništva imenovati“.

Senožeče dne 12. septembra 1869.

(Sledijo podpisi 5 županov in 68 svetovalcev in odbornikov senožeškega okraja.)

Dopisi.

Iz Dunaja 17. sept. — Zadnjič omenjeni dopisnik v „Slov. Nar.“ spominjal se je bil vnovič slovenskih učiteljev našega kurza. Je pa ta gospod mož prečudne logike. Repenči se o „senzaciji“, ki jo je bil njegov sestavek med nami naredil! Tedaj eden bi smel obrekovati in krivo mlatiti po tovarših svojih, a vsi drugi pa naj molčijo, ter naj na pr. po načinu turških sužnjev roke na prsih prekrižaje vklonejo glave svoje in rekó: „ti si govoril, alah! „Al tako ne gre. — Tudi sv. pismo ima preučeni pisar v mazincu. „Ali sem jez?“ nam v zviti bistrumnosti pripoveduje. Le čuda, da ni posegel še dalje ter nam ni citiral tudi réka: „Brate! ako te udari kdo na eno lice, pomoli mu tudi še drugo“. Al mi rečemo temu nasproti, da stoji tudi zapisano: „Zakaj me biješ?“ Krivičnega obrekovanja se vsak poštenjak braniti sme in tudi mora, in to tem več, ker sta dva izmed slovenskih učencikov vsled one lažnjive korespondencije dobila pisma iz daljne domačije, češ: kaj neki vganjate na Dunaji, ker vas že po časnikih podajajo? —

Kdor hoče za javnost pisariti, naj pisari, nihče mu tega ne brani, al piše naj resnico; laž tudi takih ni pristojna, ki mislijo, da so se učenosti z „veliko žlico“ najužinali. Rekli bi lahko še dve ali tri prav gorke resnice, vedejši, da gotovo pridete „na pravo adresó“; al škoda je tinte in papirja, toraj naj bo tudi besedovanja konec. — Z Bogom! J. Levičnik.

Iz Koroškega 17. sept. † — Volitve v šolsko svetovalstvo so končane. Pri nas na Koroškem so volili učitelji vsakega okraja 3 zastopnike iz svoje srede. V Velikovcu se je to zgodilo na dan 4. učiteljskega zbora. V predvolitvi so vsi učitelji enoglasno volili glavnega učitelja in predstojnika učiteljskega društva g. J. Zimo v šolsko svetovalstvo; al drugi dan je bilo to drugače, ko je namreč okrajni glavar razjasnil, da more vsak izvoljenec postavno starost (24 let) imeti, imenovani učitelj pa še te nima. Glasi so se potem nekako raznesli. Brž po volitvi je bil zbor. Govorilo se je posebno o harmoniji med šolo in starišim, o geometričnem nauku v ljudski šoli in Fröbelnovih otročjih vrtih, in potem še o čutji za lepo ali estetiko. — Prihodnji zbor bo 27. oktobra v Pliberku. — Šolskih inšpektorjev je na Koroškem 14 in so učitelji skoro z vsemi zadovoljni. — Z letino smo še precej zadovoljni, le krompirja je nekaj črnega, večidel pa je lep. Sadja, posebno pa jabelk in češpelj je v nekterih krajih dostó. Labodska dolina — raj koroški — je v tem najbogačejša. Največ se tam iz sadja napravlja mošt, ktere pijače skoro v nobeni hiši ne manjka. — Delitev premij govedom se je pri nas že začelo.

Iz Celovca 20. sept. — Česar smo se že dolgo bali, zgodilo se je. — Bogu bodi potoženo! Gosp. Antona Janežiča ni več med živimi, umrl je po dolgi bolezni 18. septembra v Celovcu v 41. letu svoje starosti. Ravnokar smo njegovo truplo izročili materi zemlji, a duh njegov se je dvignil v nebeške višave vživat pokoja, kterege na zemlji ni iskal, gledat sadú, kterege donaša njegova setev ter prejet povračila za mnog trud. Kakor da je slutil, da ga smrt pograbi v najboljših letih, delal je za narod svoj brez vsega hrupa neutrudljivo kakor marljiva čbelica do zadnjega zdihljeja, ter sejal dobro seme, čegar popolni sad dozori v prihodnosti. Tem vrsticam ni namen, popisati njegovo delovanje na slovstvenem polji slovenskem, a vendar ne moremo zamolčati, da prav on je bil največa podpora družbi sv. Mohora, da, gotovo preveč ne rečemo, njena duša. Zato pa tudi vsa Slovenija žaluje po njem, ker živo čuti veliko zgubo. Sveti mu večna luč!

Iz Gorice. (Razglas.) Slovenci! Že smo dokazali svetu, ki nas je hotel prezreti, da še živimo in da napredujemo. Al vse, kar smo do zdaj storili, ne zadostuje, da se vsestransko razvije naš narod. V ta namen je treba ne samo narodne zavednosti, ampak tudi prave svobode. Narod je pa svoboden, če je popolnoma svoj, da sme sam delati sebi v korist, in če vlada potrjuje in izpeljuje pravične želje in sklepe narodnih poslancev in ljudskih zborov.

Do 1848. leta smo Slovenci v velikih stiskah živeli in komaj smo ohranili svojo narodnost; razviti jo in se skazavati pa ni nam bilo mogoče zarad prevelikih zadržkov, ktere so nam stavljale naše poprejšnje vlade in propadali smo grozno od dneva do dneva. Tako se je godilo tudi drugim Slavjanom, zakaj brez svobode ni napredka.

Pa še zdaj ne moremo mi Slovenci hvaliti svojega

položaja, da-si tudi nam je pot do delovanja postavno odprta, ker še zdaj prave svobode ni. Kdor — posamni možje ali pa zbori — hoče delati za narod in za občno blagostanje, najde veliko nasprotnikov slovenskemu razvitku. Vsemu nasprotovanju vkljub pa smo se Slovenci nemudoma in čvrsto poprijeli vsake nove najmanjše pravice in delali smo.

Začeli so domoljubni možje po časopisih in bukvah buditi narod, potem smo stopili v čitalnice in dospeli smo do taborjev. Sploh sme tedaj narod ponosen biti svojega truda. Vse to so pa storile domá posamne moči, ki so se le pri taborih zedinile z velikim vspehom. Tako smo se prepričali, da mora narod svoje moči zbrane imeti v kakem središču in da bi mu veliko koristilo stalno vodstvo, za katero vsakdo vé in katero je pripravljeno, pretresovati vsakovrstne potrebe; pritožbe in pomanjkljivosti, ki zadevajo narod in deželo, duševni in materijalni napredek in katero bi potem pošiljalo te javne sklepe dotičnim javnim zborom in c. kr. oblast-nijam, ministrom in celó presvitlemu cesarju. Neizrek-ljivo bi pa koristilo tako društvo pri volitvah vsake vrste, da se izvolijo neodvisni, delavni, značajni možje, ki bodo brez strahú in vselej govorili in sklepali tako, kakor so prepričani in kakor so volilcem obljubili.

V Ljubljani in Mariboru ste taki društvi, vsako skuša pri volitvah z volilci dotičnih okrajev vred najti take može, praša jih, ter se ž njimi dogovori, a po-tem še le jih priporoča vsem volilcem.

Društvena postava od 15. novembra 1867. leta pri-pušča taka društva; zato in z ozirom na prevelike po-trebe naše smo podpisani sklenili osnovati slovensko društvo za brambo narodnih pravic na Goriškem, in visoko c. kr. namestništvo v Trstu je z od-lokom od 2. septembra 1869. leta št. 9292 izreklo, da postavno obstoji društvo „Soča“ po predloženih pravilih.

Slovenski možje posebno iz Goriškega! prijazno vabljeni se s tem, da pristopite, kar vas je vrlih moža-kov, k temu društvu, ki hoče zastopati slovenske za-deve, posebno pri nas. Zdraženim nam bo lože v okom priti mnogoterim nasprotnikom, ki pretijo od vseh strani našemu narodnemu napredku. Truditi se moramo ne-prenehoma in vaditi in uriti svoje moči, da nas ne naj-dejo nepripravljenih dogodbe, ki znajo priti v kratkem. Pristopite tedaj in pospešujte tega društva namen, ki je: bramba narodnih pravic!

Opazka. Družbenik postane vsak polnoleten, pošten državljan, kterege sprejme odbor. — Vsak ud mora pla-čevati na mesec 10 krajc., in sicer vsaj za tri mesece naprej. — Kdor hoče pristopiti, naj naznani svoj vstop enemu izmed podpisanih odbornikov, pri katerem dobi tudi društvena pravila. — Kakor hitro bo 50 udov vpi-sanih, skliče se občni zbor, da izvoli redni odbor.

V Gorici dne 14. septembra 1869.

Osnovalni odbor:

Dr. Tonkli, dr. Žigon, Ernest Klavžar, Matija Doljak, Andrej Jeglič, dr. Lavrič, Janez Ličan.

Iz Loškega mesta na Notranjskem 16. sept. — Drage „Novice“! Redko se bere kak dopis iz naše prijetne doline po časnikih, toraj prosim, dovolite malo prostora sledečim vrsticam. Marsikomu je znano naše prijetno mestice, katero se je v malo letih močno popra-vilo. Vse se, hvala Bogu, na bolje obrača, posebno pa ta čas, kar so nam naš skrbni oče župan pripomogli naš gozd (Pogačo) razdeliti. Zidajo se velike hiše, še celó za sodniško poslopje se močno hitro pripravlja, zato upamo, da bode k letu že dodelano. Vse napre-dovanje je hvale vredno, samo tega bi si marsikdo želel, da bi bil v našem mestu z okolico vred, namesti 6 me-sarjev, le en sam, potem bi se znabiti vsaj tudi mesa dobilo, kterege nam zdaj zeló pomanjkuje, kajti pri vseh

šestih se ga marsikak dan ne za en zagrižlje ne dobi, bojè zato, da se drug na družega zanaša, da bo klal, a potem ne kolje nobeden!

Eden v imenu več Starotržanov.

Iz Dobrépolj 10. sept. M. S. — V malo dneh smo bili tu dvakrat v velikem strahu zarad požara. Pogorela je namreč 28. avgusta precej velika mežna-rija, nekaj romarska hiša pri sv. Antonu na Rebru. Lepa, prav blizo požara stoječa cerkev po hvalevred-nem prizadevanji posebno ondotnega mežnarja k sreči ni škode trpela. — Devet dni potem pa je pogorelo spet 6 hiš in nekaj družih poslopij, obilo mrve in žita v bližnji Malivasi. Pripoveduje se, da je tobakar zapalil. Pa že le spet tobakar! K sreči so, zunaj dveh, vsi zavarovani. — Omenim naj h sklepu še drugo nadlogo, ki nam skrb dela — vročinsko bolezen (legar). Mnogo jih bolnih leži, nekaj pa jih je že tudi umrlo za njo. Bog daj, da se še bolj ne bi razširila. Z Bogom!

Iz Ljubljane. Deželni zbor ima danes 5. sejo, ki se ima natanko ob 10. uri začeti. Obravnavalo se bode danes: koliko podpore iz tistega zaklada, ki je že več let namenjen gledišču, naj se odloči glediščinim slo-venskim potrebam? in v katerem jeziku naj se za kranjsko deželo izdelavajo in razglašajo postave? Po-tem pride na vrsto volitev namestnika v deželni odbor namesti umrlega prošta Kos-a.

— „Beseda“, ki jo je deželnim poslancem na čast napravilo društvo dramatično zedinjeno s pevskim zborom čitalničnim, je posebno v pevskem oddelku, pa tudi v glediščini burki učinila veliko zadovoljstvo.

— (*Gosp. dr. Klunu*) je klub večine kranjskega deželnega zbora ravnokar poslal sledeče pismo:

„Vaše blagorodje! Vi se boste spominjali, da ste po svoji prvi izvolitvi za deželnega poslanca pristopili klubu večine kranjskega deželnega zbora; da, ko je imel klub kandidate za državne poslance postavljati, enoglasno se je sklenilo, da mora vsak kandidat s po-dano roko obljubiti, da se bo podvrgaval večini našega državnega poslanstva in da odloži poslanstvo brž, ako bi mu klub večine deželnega zbora izrekel, da do njega nima več zaupanja. Vi se boste tudi spominjali, da ste kot postavljen kandidat vse to obljubili, in vpričo vseh klubovih udov s podano roko slovesno potrdili.

Na podlagi te Vaše obljube Vas je narodni volilni odbor po razpustu deželnega zbora spet za kandidata postavil, ter ste bili, vsled domoljubnega odstopa zna-čajnih in nesebičnih mož, v drugo v naš deželni zbor, in potem, ko je bil klub z Vami vred enoglasno sklenil, da gori omenjena obljuba veže tudi za te volitve, tudi v državni zbor izvoljeni.

Po enoglasnem sklepu našega kluba ste Vi, kakor drugi državni poslanci naše stranke, vstopili v državni zbor; al v tem, ko so ti mislim svojih volilcev zvesti ostali, koristi naše dežele in našega naroda, kolikor je bilo mogoče, kar najkrepkeje zastopali, ločili ste se Vi od njih in razodevali ste ponavljano z djanjem in besedo, da ste nastopili drugo, od naše popolnoma različno pot.

Mi smo daleč od tega, da bi hoteli posebno naro-dovemu zastopniku kratiti svobodo, da izreka svoje misli kakor koli ga je volja; tudi prepuščamo Vaši nježnočutnosti in Vašemu poznanju ustavne navade v državah, ki imajo že skoraj stolétja potrjene svobodo-miselne ustave, rozsoditi le, ali ni moralna dolžnost na-rodovemu zastopniku, da svoj mandat nazaj položi v roke svojim volilcem, ako sklene novo, njihovim mislim nasprotno pot ubrati; posebno, ako se to zgodí, da ob enem državno službo nastopi.

Isto tako moramo Vašemu razsodku prepustiti, kaj ima storiti pravi narodni zastopnik, ako sprejme skoraj enoglasno nezaupnico od svojih volilcev.

Nasproti temu smo pa z ozirom na Vašo od začetka omenjeno prostovoljno slovesno obljubo, sebi in svoji deželi dolžni, da Vam jasno in nedvomljivo izrečemo, da Vi nikakor več nimate zaupanja od kluba večine deželnega zbora.

Ko Vam to vsled enoglasnega sklepa s tem naznanjamo, pričakujemo, da svojo možato besedo dopolnite.

Od kluba večine kranjskega deželnega zbora. V Ljubljani 15. septembra 1869.

— Nabira vojaških novincev (rekrutov) se vrši po novi vojni postavi. Slišali smo, da, kakor tudi drugej so vzeli že v vojake bogoslovcev, tako tudi na Kranjskem kakih 9, med temi je tudi en frančiškan.

— Sedanji nemški „mestni očetje“ se zvirajo tako, kakor da bi pred njimi nihče ne bil mislil na gasilno stražo, in vendar je že 1863. leta bivši mestni odbornik dr. Costa odboru mestnemu predložil program in načrt pravil. Ne, da je takrat (čujte!) se ustavljal tej napravi neki odbornik nemških turnarjev, se ni ta stvar rešila dalje, ampak zato ne, ker se ni kazala prava potreba drage naprave za mesto, na deželo pa ljubljanski gasilniki tako vselej prekasno pridejo.

— Za železnico, ktera bi iz Ljubljane šla čez Loko, Idrijo in Vipavo v Gorico, delajo se priprave. Marljivi inženir g. Pribil je prehodil unidan to pot in našel, da ne bi imela ta železnica nobenih velikih težav razun predora (tunela) pri Cerknem. Še druge male železnice se snujejo: iz Tržiča, Kroke in Železnikov, iz Kamnika, Dvora in Novomesta do velike železnice gorenške, tržaške in karlovške.

— (*Telegram Cegnarju*), ki ga je iz Ljubljane poslalo 21 slovenskih poslancev iz povoda zavratnega napada, se je glasil tako: „Klub večine deželnega zbora kranjskega Vam boritelju slovenske in ob enem avstrijske koristi na obali jadranskega morja izrazuje srčno sočutje zarad tolovajskega napada, nadejaje se, da roka pravice zadene hudodelnike“.

— (*Pred prvo tukajšnjo porotno sodbo*) bode stal gosp. Alešovec kot vrednik „Brenceljna“ jutri 23. t. m. in kot vrednik „Triglava“ 28. dne t. m. Kot vrednik slov. lista je zahteval obtožno pismo v slovenskem jeziku; al odreklo se mu je, češ, da razume tudi nemški! „Saj je vaš jezik vpeljan v urade“ — dobro omenja na to vrednik „Brenceljna“. Radovedni smo, ali bojo porotniki ljubljanski sodili tako kakor porotniki v Pragi? Dr. Razlag mu bode zagovornik.

— (*Napredek cerkvene glasbe v stolni cerkvi*) očitno se je glasil spet pri véliki maši Malega Šmarna. Da se napredek ta ustanovi na trdno stališče, treba tedaj, da prijatelji in prijateljice ne prezrejo vabila, ki ga ravno zdaj razpošilja stolni dekan g. dr. Pogačar.

— „Tagblatt“ je nevoljen, da se je grof Coronini tako pozno odpovedal volitvi, da ni mogoča več druga volitev velicega posestnika namesti njega za sedanje zborovanje, a toži tudi, da se ni dognala volitev postojnska. Čemu ta tožba? Celó mala peščica res da sedi sedaj v deželnem zboru nemških gospodov, al ona sedi v zlati skledi, to je: kar ona noče, tega tudi ne potrди ministerstvo, naj tudi sklene velika národna večina. Temu priča je dokaz nepotrjenih postav. In da se ni izvršila volitev postojnska, tudi je le nemškim gospodom na korist, kajti, ako volita Postojna in Lož po eni meri z Vrhniko, dobí národna večina še enega poslanca več; to je gotovo kot amen v očenašu. Čemu

je tedaj javkanje in stokanje? Saj viši okrog radi vstrežajo „Tagblattovim“ željam.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Tukaj se snuje novo politično društvo pod imenom „društvo svobodnomislečih Avstrijanov“; namen njegov je: mir in sprava z vsemi narodi avstrijskimi, program je federalističen. — „Pest. Lloyd“ piše, da dunajsko ministerstvo zeló omahuje, ker Beust in Taaffe sta zoper dr. Giskro in Herbsta.

Česko. Iz Prage. 22. in 24. dne bota prevažna dneva za osodo kraljestva českega in za ustavo decembersko; — volitve namreč bojo novih deželnih poslancev.

— Že trikrat so porotne sodnije sodile zarad tiskovnih hudodelstev zatožene vrednike, al porotni možje so jih vse trikrat za nedolžne spoznali.

Iz Trsta. V nedeljo 12. t. m. so bile v okolici volitve za mestni zbor. Izmed prejšnjih slovenskih poslancev sta izvoljena le 2, gosp. Cegnar in Starec. — Najlepši sad lahonske kulture, ustavoljubnosti in svobode — piše „Domov.“ — je dozorel tisto noč po volitvah. Ko je šel poslanec g. Cegnar iz kavarne, prihití za njim mlad človek in vpraša ga priljudno, ali je on gosp. Cegnar. Ko mu C. to potrди, prosi, da bi smel ga spremiti, češ, da mu ima nekaj povedati. Al komaj sta se bila par korakov dalje pomaknila, udari nekdo g. Cegnarja odzad s palico na vso moč po glavi, da se ves omamljen na tla zgrudi; po tem ga mahne še po roki. Ko pride C. k sebi, vleče se v bližnjo kavarano. Patrola, ki je koj potem došla, našla je na mestu palico zlomljeno; napadnik s „prijaznim“ gospodičem pomagačem je ubežal.

Hrvaško. „Zatožnik“, časopis hrvaške narodne stranke, je že začel izhajati v Sisku, in sicer na celi pôli in vsaki dan razun nedelje in praznikov in veljá po pošti pošiljan za četrť leta 4 gold. 50 kr. Ko je prvi list izletel izpod valka v tiskarni, so ga vrli Sisčani pozdravili s streljanjem iz možnarjev.

Francosko. Bolezen cesarja Napoleona še zmiraj dela skrb diplomatom; poslednji čas mu je neki spet slabeje.

Žitna cena

v Kranji 18. septembra 1869.

Vagán pšenice 5 fl. 40. — rži 3 fl. — — ječmena — fl. — — ovsa 1 fl. 70. — soršice 3 fl. — — ajde 2 fl. 90. — prosa 2 fl. 70. — krompirja 1 fl. 60. — fižola 3 fl. 54.

Žitna cena

v Ljubljani 18. septembra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 4 fl. 83. — turšice 2 fl. 90. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 60. — ajde 2 fl. 80. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir — fl. —.

Kursi na Dunaji 21. septembra.

5% metaliki 58 fl. 90 kr. Ažijo srebra 120 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 67 fl. 90 kr. Cekini 5 fl. 85 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 18. septembra 1869: 52. 17. 38. 15. 37.
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 2. oktobra 1869.